

**ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH
PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR**

ANALÝZA OBCHODNÍCH A INVESTIČNÍCH AKTIVIT MEZI ČR A UKRAJINOU

**Zpracoval tým Asociace malých a středních podniků
a živnostníků ČR**

Listopad 2019

Obsah:

Analýza vývozu z ČR na Ukrajinu
Analýza dovozu z Ukrajiny do ČR
Analýza vzájemných investic mezi ČR a Ukrajinou

Základní informace o Ukrajině (údaje 2018, zdroj BusinessInfo.cz)

Rozloha:	603 700 km ²
Počet obyvatel:	44 mil.
HDP (2017, mld. \$):	112,2
HDP na obyv. (\$):	3 095 (2018), 2 640 (2017)
Růst HDP:	3,3 % (2018), 2,5 % (2017)
Veřejný dluh vůči HDP:	87,9 % (2018), 102,8 % (2017)
Zahraniční zadluženost:	114,7 mld. \$
Míra inflace:	9,8 % (2018), 13,7 % (2017)
Nezaměstnanost:	9 % (2018), 9,9 % (2017)
Rating (FXstreet.cz):	B (Fitch), B+ (S&P), B2 (Moody's)
Konkurenceschopnost (WEF, ze 141):	85. místo

Ekonomická spolupráce mezi ČR a Ukrajinou je založena na řadě bilaterálních mezinárodních smluv zejména na

- Dohodě o podpoře a vzájemné ochraně investic z roku 2008,
- Dohodě o obchodně-ekonomických vztazích a vědeckotechnické spolupráci z roku 1994,
- Smlouvě o zamezení dvojího zdanění z roku 1997,
- Dohodě o spolupráci v oblasti jaderné energetiky z roku 1997,
- Dohodě o letecké přepravě z roku 1997,
- Dohodě o mezinárodní silniční dopravě z roku 1997.

Velký význam pro ekonomickou spolupráci s Ukrajinou má rovněž Asociační dohoda Ukrajiny s EU platná od září 2017.

Analýza vzájemného obchodu ČR s Ukrajinou

I. Celkový obchod Ukrajiny

Celkový obchod Ukrajiny zbožím (mld. \$, zdroj ITC TradeMap)

	2014	2015	2016	2017	2018
Vývoz	53,9	38,1	36,4	43,4	47,3
Dovoz	54,4	37,5	39,2	49,6	57,2
Saldo	-0,5	0,6	-2,8	-6,2	-9,9

Celkový obchod Ukrajiny službami (mld. \$, ITC TradeMap)

	2015	2016	2017	2018
Vývoz	12,4	12,5	14,3	15,8
Dovoz	11,5	12,0	13,2	14,4
Saldo	0,9	0,5	1,1	1,4

Největší obchodní partneři Ukrajiny 2018 (podíl %, zdroj ITC TradeMap)

	Vývoz	Dovoz
Rusko	7,7	14,2
Čína	4,7	13,3
Německo	4,7	10,5
Bělorusko	2,8	6,6
Polsko	6,9	6,4
USA	2,4	5,2
Itálie	5,6	3,6

V posledních letech zaznamenala Ukrajina mírné pasivum bilance obchodu zbožím, ale aktivum v obchodě službami.

EU jako celek představuje pro Ukrajinu významný trh s podílem 42 % na celkovém ukrajinském vývozu.

Významné položky vývozu Ukrajiny (zdroj BusinessInfo.cz)

Největší skupinou z Ukrajiny vyváženého zboží v roce 2018 byly zemědělské a potravinářské výrobky (42,6% podíl), dále skupina kovů a výrobků z nich (26,7 %), menší podíly na celkovém ukrajinském vývozu mají nerostné suroviny (8,4 %), strojírenské výrobky (7,7 %), dále dřevo a papír (3,6 %), chemické výrobky (3,2 %), výrobky lehkého průmyslu (2,3 %) atd.

Významné položky dovozu Ukrajiny (zdroj BusinessInfo.cz)

Největší podíl na celkovém ukrajinském dovozu měly v roce 2018 nerostné suroviny (23 %) a strojírenské výrobky (19,4 %); významný podíl však připadá též na dovozy pro chemickou produkci (13,5 %), na dopravní prostředky (11,2 %), na zemědělské a potravinářské výrobky (10,8 %), na kovy a výrobky z nich (5,6 %) a na plasty (5,5 %).

II. Analýza vývozu ČR na Ukrajinu

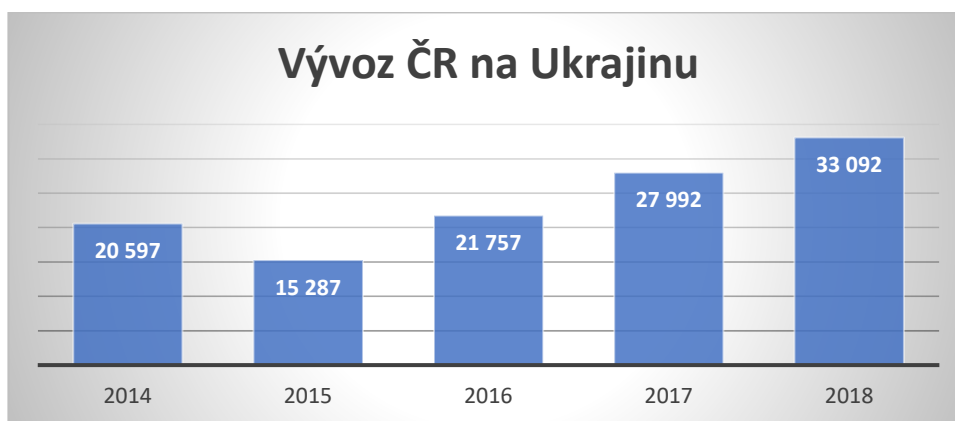
Celkový objem vývozu z ČR do všech zemí světa (statistika MPO ČR)

2012: 3 072,598 mld. Kč (+6,7 %)	(157 167 mil. \$)
2013: 3 174,704 mld. Kč (+3,3 %)	(162 302 mil. \$)
2014: 3 628,826 mld. Kč (+14,3 %)	(175 017 mil. \$)
2015: 3 883,249 mld. Kč (+7,0 %)	(157 880 mil. \$)
2016: 3 974,043 mld. Kč (+2,3 %)	(162 716 mil. \$)
2017: 4 244,588 mld. Kč (+6,8 %)	(182 236 mil. \$)
2018: 4 399,084 mld. Kč (+3,6 %)	(202 531 mil. \$)
2019: (1. pol.) 2 282,993 mld. Kč (+5 % k 1. pol. 2018)	(100 410 mil. \$)

Meziroční růst vývozu ČR do všech zemí (2017-2018): **3,6 %**
 Meziroční růst vývozu ČR na Ukrajinu (2017-2018): **18,2 %**
 Meziroční růst vývozu ČR do všech zemí (1. pol. 2018 – 1. pol. 2019): **5 %**
 Meziroční růst vývozu ČR na Ukrajinu (1. pol. 2018 – 1. pol. 2019): **1,5 %**

Celkový objem českého vývozu zboží na Ukrajinu (statistika MPO ČR)

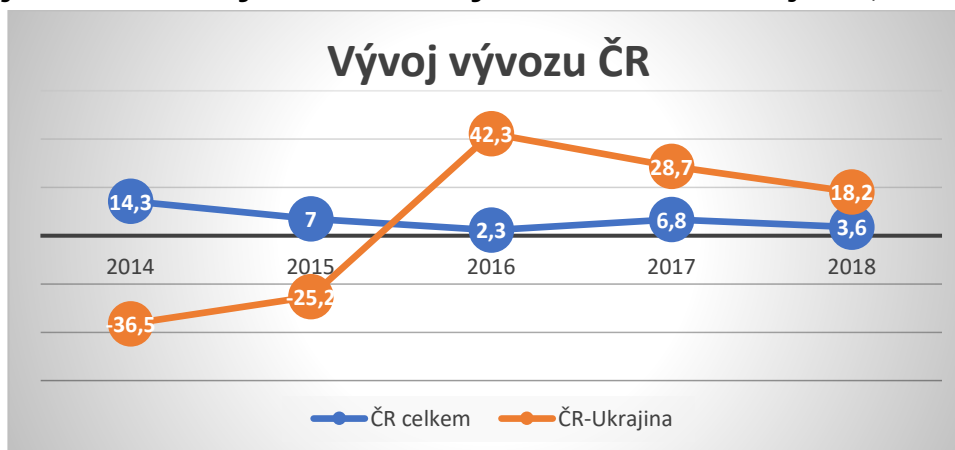
Rok	mil. Kč	meziroční změna %
2014	20 597	63,5
2015	15 287	74,8
2016	21 757	142,3
2017	27 992	128,7
2018	33 092	118,2
2019 (1. pol.)	15 024	101,5

Graf AMSP

Podíl Ukrajiny na celkovém vývozu ČR v r. 2018: **0,75 %**
 Ukrajina je na 20. místě z hlediska objemu českého vývozu

Vývoj celkového vývozu ČR a vývozu ČR na Ukrajinu (% , 2014 – 2018)

Graf AMSP

Nejvýznamnější položky českého vývozu na Ukrajinu

(mil. Kč, 2018, zdroj BusinessInfo/MPO ČR)

Telefony, vč, mobilních, přístroje k vysílání a přijímání hlasu, dat	5 336
Stroje na automatické zpracování dat, snímače	2 453
Izolované dráty, kabely a ostatní elektrické vodiče	2 153
Zemní plyn v plynném stavu	1 919
Karoserie pro motorová vozidla	1 284
Části, součásti a příslušenství motorových vozidel	1 070
Elektrická zařízení k vypínání, spínání a k ochraně elektrických obvodů	800
Feroslitiny	794

Na českém vývozu na Ukrajinu se podílejí desítky českých společností. Příkladem lze uvést pouze několik z nich z různých oborů - společnost Ravak Příbram s vývozem sanitární techniky, společnost LECO Instrumente Plzeň s vývozem zařízení pro průmyslové laboratoře, společnosti TTC Marconi a Sitel s vývozem telekomunikační techniky a zařízení, společnost Alstom Power Brno s vývozem průmyslových kotlů, společnost Tedom Třebíč s vývozem kogeneračních jednotek, společnost PEKM Kabeltechnik Liberec s vývozem automobilových svazků, společnost Hamé s vývozem potravinářských výrobků, společnost Tekro s vývozem krmných směsí a vitamínových koncentrátů pro živočišnou výrobu, společnost Biotal s vývozem technologií zpracování biomasy a výroby peletek, společnost NUVIA s modernizací bezpečnostních systémů jaderných elektráren na Ukrajině.

Analýza dovozu z Ukrajiny do ČR

Celkový objem dovozu do ČR ze všech zemí světa (statistika MPO ČR)

2012: 2 766,888 mld. Kč (+2,9 %)	(141 515 mil. \$)
2013: 2 823,485 mld. Kč (+2 %)	(144 320 mil. \$)
2014: 3 199,630 mld. Kč (+13,3 %)	(154 233 mil. \$)
2015: 3 477,000 mld. Kč (+8,6 %)	(141 319 mil. \$)
2016: 3 494,671 mld. Kč (+0,5 %)	(143 041 mil. \$)
2017: 3 801,432 mld. Kč (+8,7 %)	(163 374 mil. \$)
2018: 4 007,626 mld. Kč (+5,4 %)	(184 401 mil. \$)
2019 (1. pol.): 2 005,364 mld. Kč (+2,7 %)	(88 204 mil. \$)

Meziroční růst dovozu do ČR ze všech zemí (2017-2018): **5,4 %**

Meziroční růst dovozu do ČR z Ukrajiny (2017-2018): **-11,2 %**

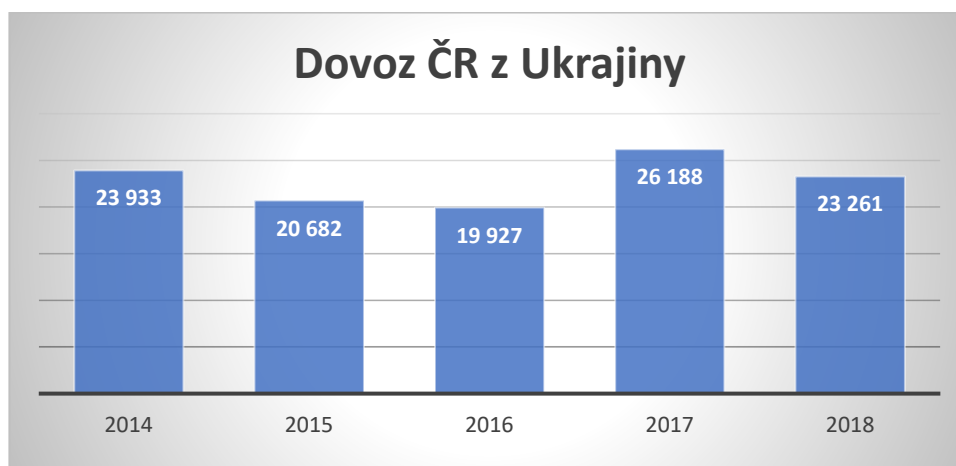
Meziroční růst dovozu do ČR ze všech zemí (1. pol. 2018 – 1. pol. 2019): **2,7 %**

Meziroční růst dovozu do ČR z Ukrajiny (1. pol. 2018 – 1. pol. 2019): **8,9 %**

Celkový objem českého dovozu zboží z Ukrajiny (statistika MPO ČR)

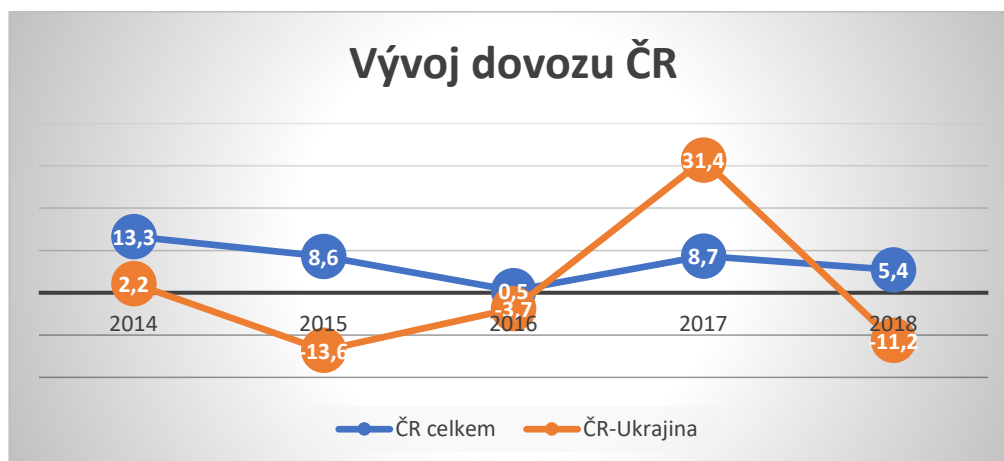
Rok	mil. Kč	meziroční změna %
2014	23 933	102,2
2015	20 682	86,4
2016	19 927	96,3
2017	26 188	131,4
2018	23 261	88,8
2019 (1. pol.)	14 460	108,9

Podíl Ukrajiny na celkovém dovozu ČR v r. 2018: **0,58 %**
Ukrajina je na 22. místě z hlediska objemu českého dovozu

Graf AMSP

Vývoj celkového dovozu ČR a dovozu ČR z Ukrajiny (% , 2014 – 2018)

Graf AMSP

Nejvýznamnější položky českého dovozu z Ukrajiny

(mil. Kč, 2018, zdroj BusinessInfo/MPO ČR)

Koncentráty železné rudy, kyzové výpražky	10 224
Izolované dráty	4 170
Výrobky ze železa a oceli (nad 600 mm) válcované za tepla	856
Olejové produkty destilace vysokotepeelných dehtů	777
Koncentráty titanové rudy	609
Dřevo rozřezané, štípané, loupané i hoblované	355
Uhlík, vč. sazí	343
Sedadla, případně přestavitelná na lůžka, vč. dílů	327
Feroslitiny	260
Bezešvé trouby a duté profily apod. ze železa a oceli	252

III. Obchod službami

Ukrajina – celkový obchod službami (mld. \$, 2018, zdroj ITC TradeMap)

	Vývoz	Dovoz	Bilance
CELKEM	15,77	14,37	1,40
Doprava	5,92	2,26	3,66
Telekomunikace, IT služby	3,47	0,62	2,85
Cestovní ruch	1,45	7,82	-6,37
Finanční služby	0,11	0,47	-0,36

Ukrajina – celkový obchod službami (%podíly zemí, 1. pol. 2019)

Rusko	28,9
USA	9,5
Švýcarsko	8,5
Velká Británie	5,0
Německo	4,8
Polsko	3,4
Kypr	2,7
Spojené arabské emiráty	2,5

Celkový obchod službami ČR – Ukrajina (mld. Kč, zdroj ČNB)

	2014	2015	2016	2017	2018
Vývoz	7,13	8,11	9,35	11,93	14,09
Dovoz	1,66	1,62	1,51	1,64	1,67
Bilance	5,47	6,49	7,84	10,29	12,42

Vzájemný obchod ČR s Ukrajinou v oblasti služeb dosáhl v roce 2018 celkového obrátu 15,76 mld. Kč s aktivním 12,42 saldem ve prospěch ČR – vývoz činil 14,09 mld. Kč a dovoz 1,67 mld. Kč.

Nejvýznamnější položky obchodu službami ČR – Ukrajina

(mil. Kč, 2018, zdroj ČNB)

	Vývoz	Dovoz	Bilance
Turistika	12.420,3	0	12.420,3
Doprava	1.043,2	1.124,5	-81,3
Služby údržby a oprav	228,8	55	173,8
Ostatní podnikatelské služby	163,4	149	14,4
Služby pojištění a důchodů	89,7	42,8	46,9
Telekomunikace, IT služby	72,7	86,2	-13,5

IV. Obchodní příležitosti

(zdroj MZV ČR Mapa globálních oborových příležitostí 2019/2020)

Dopravní infrastruktura – Ukrajina musí modernizovat prakticky všechny segmenty dopravy – infrastrukturu i dopravní prostředky (tramvaje pro městskou dopravu, osobní automobily, vybavení železnic, např. vagony, posunovací lokomotivy).

Civilní letectví – řada ukrajinských výrobců v tomto sektoru má zájem o dovozy komponentů či výrobní kooperace, např. o dodávky leteckých motorů. Ve spojení s obranným průmyslem je velký zájem rovněž o specifické technologie pasivních sledovacích systémů, které se v ČR vyrábějí.

Energetika je pro Ukrajinu strategickým sektorem a Ukrajinu čeká postupný proces liberalizace trhu, což vyvolá potřebu řady systémových řešení např. moderní systémy řízení obchodu elektřinou či vedení statistiky obchodu elektřinou, systémů úspor energií i modernizace energetického průmyslu (potřeba parních kotlů a turbín, vodních turbín, širokého sortimentu čerpadel). Ukrajina musí začít měnit strukturu energetického sektoru rozvíjením produkce z obnovitelných zdrojů energie. Exportní možnosti českých firem jsou rovněž stále ještě v modernizaci těžebního/důlního průmyslu.

Strojírenství - produkce strojírenského průmyslu je stále velmi výrazným segmentem českého vývozu a Ukrajina může i nadále absorbovat významné objemy různých „sofistikovaných“ kovoobráběcích strojů a robotů, neboť se snaží zvyšovat kvalitu své vlastní strojírenské produkce určené na vývoz.

Životní prostředí – jeho zlepšování vyžaduje vybudování moderních čističek odpadních vod, skládek a spaloven. Čeští vývozci se zde mohou uplatnit jako subdodavatelé ukrajinských generálních dodavatelů velkých ukrajinských projektů v této oblasti i jako samostatní dodavatelé pro malé projekty.

Zemědělský a potravinářský průmysl je významným sektorem ukrajinské ekonomiky s velkým vývozním potenciálem. Ukrajina proto potřebuje modernizovat svoji produkci ve všech směrech a musí investovat do rostlinné i živočišné výroby (zařízení pro chov hospodářských zvířat, pro výrobu zejména kuřecího a vepřového masa, či pro mlékárenský průmysl apod.). To představuje velké možnosti pro české vývozce příslušných zařízení a technologií, včetně specifických dopravních prostředků pro zemědělství (traktory, tahače, specializované multifunkční návěsy apod.). Jde rovněž o specifická energetická zařízení v sektoru zemědělství na využití biomasy.

Zdravotnický sektor může rovněž poskytnout dobré vývozní příležitosti ať již jde o dodávky léků či očkovacích látek, nebo zdravotnických přístrojů a technologií a vybavení nemocnic.

V. Analýza vzájemných investic mezi ČR a Ukrajinou

Základní srovnání objemů investic v ČR a na Ukrajině

Na úvod lze zmínit několik základních čísel pro celkové srovnání investiční aktivity v ČR a na Ukrajině. Celkové přímé investice českých subjektů v zahraničí dosáhly v roce 2017 objemu 689,1 mld. Kč (32,4 mld. \$¹⁾), z toho v zemích EU celkového objemu 641 mld. Kč (30,1 mld. \$²⁾); z uvedených čísel vyplývá, že drtivá většina českých investic směřovala do zemí EU.

Přímé zahraniční investice v ČR dosáhly v témže roce objemu 3 321,3 mld. Kč (156 mld. \$³⁾). Podíl zahraničních investic ze zemí EU činil 88,3 %, tj. 2 932,7 mld. Kč (137,8 mld. \$⁴⁾).

České investice na Ukrajině tvoří pouze nepatrnou část celkových českých zahraničních investic – 206,3 mil. Kč (9,7 mil. \$⁵⁾) ke konci roku 2017.

Celkový objem všech investic ze zahraničí na Ukrajině se v posledních několika letech udržoval na téměř stejné úrovni okolo 43 mld. \$, což je určitý pokles proti úrovni

^{1) -5)} Statistika ČNB, přepočít kurzem Kč/\$ 29.12.2017 – 21,29 Kč/\$

roku 2010 (52,9 mld. \$); to je téměř 4krát méně než zahraniční investice v ČR. Roční příliv zahraničních investic na Ukrajinu od r. 2016 mírně klesal na objem 2,36 mld. \$ v roce 2018. Český podíl na celkových zahraničních investicích na Ukrajině je zcela zanedbatelný.

Investice ukrajinských subjektů v ČR dosáhly v r. 2017 celkového výrazně většího objemu 2.442,9 mil. Kč (114,7 mil. \$⁶⁾), než české investice na Ukrajině. Vysvětlením relativně nízkého objemu českých investic na Ukrajině je mj. celkové složité ekonomické prostředí, navíc komplikované v posledních letech politicko-vojenskou situací okolo ruské okupace Krymu a bezpečnostní situace ve dvou východních regionech. Pokud jde o veřejné projekty (stát, municipality), projevuje se rovněž nedostatek finančních prostředků. Celkovou situaci Ukrajiny z hlediska rizik vývozu a investic hodnotí Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP) jako velmi nejistou a řadí ji do nejrizikovější skupiny zemí.

Značný rozdíl mezi objemem investic je vidět též při srovnání teritoriálního členění zahraničních investic v ČR a na Ukrajině.

Země s nejvyšším objemem investic v ČR (2017, zdroj ČNB)

Země původu investice	Objem mld. Kč	Podíl %	Objem mld. \$ ⁷⁾
Celkový objem investic v ČR	3 321 271	100	156
Nizozemí	659 793	19,9	31
Německo	541 833	16,3	25,5
Lucembursko	511 901	15,4	24
Rakousko	343 612	10,3	16,1
Francie	248 183	7,5	11,7
Švýcarsko	157 204	4,7	7,4
Kypr	143 072	4,3	6,7
Itálie	95 865	2,9	4,5
Slovensko	89 748	2,7	4,2
Velká Británie	83 941	2,5	3,9
Korejská republika	72 735	2,2	3,4

Země s nejvyšším objemem investic na Ukrajině

(mil. \$, 2018, zdroj MZV STI Ukrajina)

Investice celkem	31 606,4
Kypr	8 879,5
Nizozemí	7 060,9
Velká Británie	1 955,9
Německo	1 668,2
ČR	9,7

⁷⁾ Statistika ČNB, přepočteno kurzem Kč/\$ 29.12.2017 – 21,29 Kč/\$

Investování zahraničních subjektů na Ukrajině upravuje zákon „O podmínkách zahraničního investování“. Ukrajina v současné době nemá prakticky žádné specifické podpory zahraničních investic. Zahraničním investorům poskytuje pouze tzv. „domácí“ podmínky investiční a hospodářské činnosti a záruky proti nucenému vyvlastnění a proti nezákonným akcím státních orgánů.

Pokud jde o českou ekonomickou angažovanost je na Ukrajině v současné době přítomno přes 200 společností, kanceláří a zastoupení.

Z významných českých investic lze uvést společnost MND, která investovala do plynových ložisek na západě Ukrajiny, společnost Škoda JS podílející se na modernizaci a zvyšování bezpečnosti ukrajinských jaderných elektráren. Významným projektem je rovněž spolupráce na výstavbě výzkumného a výrobního komplexu farmaceutické firmy Interchim a české firmy Block a.s.. Je nutné zmínit též investice společnosti Eurocar do montážního závodu v Užhorodské oblasti, kde jsou již řadu let montovány osobní vozidla Škoda pro ukrajinský trh (v roce 2018 bylo smontováno 5 660 vozidel), investici konsorcia společností v čele s T-Machinery v oblasti těžby uhlí v Luhanské oblasti, či investici Energetického a průmyslového holdingu - EPH (společnost Nafta) k využití Juzovského naleziště přírodního plynu.

Závěry:

- Ukrajina patří mezi tradiční obchodní partnery ČR, obchod ČR s Ukrajinou je v posledních letech celkem vyrovnaný se střídavým aktivem a pasivem české bilance;
- Ukrajina je na 23. místě z hlediska obratu českého zahraničního obchodu, na 20. místě v českém vývozu a 22. místě v českém dovozu;
- S ohledem na ukrajinské potřeby rozvíjet a modernizovat jak průmyslové sektory, tak zemědělství jsou příležitosti pro vývozy českých moderních technologií velmi široké; větší rozsah těchto potřeb/dovozů je však do určité míry omezován nedostatkem finančních zdrojů;
- Celkové zahraniční investice na Ukrajině jsou cca 5krát menší než zahraniční investice v ČR, nicméně ukrajinské investice v ČR jsou cca 11krát větší, než české investice na Ukrajině;
- Vzhledem ke stále složité situaci na Ukrajině z hlediska politického i ekonomického tam nelze zatím očekávat výraznější aktivity českých investorů; četné příležitosti sice existují, nicméně riziko investic je příliš vysoké; tomu též odpovídá klasifikace Ukrajiny v nejrizikovější kategorii zemí exportní pojišťovnou EGAP.